

DESPRE „TEXTUALISM” ȘI DESPRE PROBLEMELE VII ALE TEXTULUI

Jeana MORĂRESCU

yolandacsudor@hotmail.com

ABSTRACT. The article represents a polemic to Octavian Soviany's book *The Apocalypse of the Text*. This exegete places the phenomenon of the literary generation under the badge of existentialism, considering it to stand for the human pathos of absolute freedom. Opposendly, the author of this article views human creation as nature's objective strategy meant to consciously recover its polysemy by means of man's work.

I.

A trecut deja un timp de la apariția cărții lui Octavian Soviany „Apocaliptica textului” – sau, prin subtitlul de pe coperta interioară, „Încercare asupra textualismului românesc”. O încercare fără îndoială de-o reală anvergură prin încadrarea documentată în context sincron european și istorism românesc recent, a „simptomatologiei” (precum spune autorul ei) unei fenomenologii literare foarte reactive, cu influențe de bătaie prelungită în timp, ce a provocat adeziuni și respingeri – și care continuă să fie considerată, în cadrul mărcii spirituale mai largi a „experimentalismului”, o fenomenologie literară-limită. Cartea nu prea a avut comentarii – probabil și datorită „spinozității” teoretice a obiectului ei. Cu toate acestea a obținut *Premiul pentru Critică* pe anul 2008, al Asociației Scriitorilor din București. Ceea ce nu ne va împiedica să ne manifestăm abordarea *critică*, noi considerând-o (argumentat) o construcție eronat *axializată*. Într-o cronică din „Cuvântul” (nr.9/Aprilie 2009) profesorul și criticul *Marin Mincu* ne informa că a fost un timp mentorul acestei lucrări ce are la bază o teză de doctorat,

predată în stadiul finalizării ei profesorului/criticului *Florin Mihăilescu*. Mentorul principal nu se declara în consens cu linia personală de gândire a lui Octavian Soviany și ne spunea că rămâne finalmente cu regretul de a nu fi aflat în doctorand un „discipol” care să-i continue aportul teoretic acolo de unde el, ca deschizător de drum în România, al *teoriei textualiste*, l-a lăsat cumva suspendat. Semn limpede că Marin Micu intuiește a nu fi descifrat el însuși fenomenul până la capăt – și că reactualizarea problematicii „textualizante” – ce ar putea fi extinsă la *o teorie geneală a textului* – e încă o oportunitate, chiar dacă practica *creației literare textualiste* pare să-și fi încheiat ciclul de viață – din ea prelungindu-se ulterior reminiscențe integrate în configurații literare mai noi.

Citind cartea lui Octavian Soviany ne dăm seama însă, că aspirația lui Marin Micu de a aduce gândirea acestuia către vadul de adâncime al propriului demers era dintru început o utopie – câtă vreme Soviany este discipolul convins și declarat al gânditorului francez *Jean Baudrillard*, teoreticianul „civilizației” *apocaliptice* considerată a fi civilizația prezentului nostru.

Nu apartenența celor două concepte la sfere disciplinare diferite – „apocaliptic” fiind considerat de Marin Micu un concept „esoteric” – face, în principiu – după opinia noastră – incongruența alăturării lor... Căci dacă un concept *ezoteric* ar putea intra în paradigma stării de spirit a unei colectivități într-o epocă dată, el s-ar putea constitui, atunci, ca determinant de psihologie culturală, al unui vector general de *creativitate* umană. Fenomenul literar are, ca orice fenomen „artistic”, două planuri de determinare: unul *filo-genetic* – ce se dezvoltă din linia antecedentelor de „profil” din domeniu – și celălalt *onto-genetic* – impus de paradigma „pre-estetică” a complexului istoric de psihologie socio-culturală, altfel zis a complexului factorilor de „civilizație” ai momentului. Noi nu l-am judeca pe Octavian Soviany doar pentru că deduce configurații parametrabile ale literaturii din existența unei stări colective de spirit definibile ca dominantă paradigmatică a unei anume epoci. Noi îl acuzăm din capul locului pe autorul „Apocalipticii textului” pentru faptul că luând ca unică extrapolantă măsură a tuturor lucrurilor produse în zilele noastre descrierile/ideile lui *Jean Baudrillard* (a cărui operă, reiese din toată încercarea de față a autorului, – i-a devenit acestuia un fel de biblie de ultimă oră) transferă de o manieră automatizată, mecanicistă, viziunea socio-culturală generală a

gânditorului francez, asupra domeniului literar – și forțează particularitățile subtile și dialectice ale celui din urmă să încapă în patul procustian *baudrillardian*. „Textualismul” prin această grilă mecanic aplicată, se va defini finalmente în exegeza lui Octavian Soviany prin trăsături nu doar contrare celor care-i sunt intrinseci, dar și logic imposibile. Jean Baudrillard e un filosof al civilizației și nu un teoretician literar. Ceea ce poate fi valabil pentru degradările/mutațiile observate în planul sociologic ori politic – cum și în planul *obiectual* al civilizației – se poate compensa antidotic în palierul energizant al *creației*. (Faptul că „părinții” textualismului: grupul dela *Tel Quel* – înlocuiau termenul de *creație* cu cel de *producție*, nu schimbă, ontologic, natura unică a celor două concepte, mecanismul generic fiind același). „Compensarea” balanței poate fi o dovadă că încă nu am ieșit, precum crede Baudrillard, din imperiul *dialectic* al lumii. Faptul că încă nu am ieșit din imperiul *dialecticului* o dovedește pe de o parte, falia care se adâncește azi între *civilizație* (devenită „de consum”, într-adevăr la modul *obez*) – și *cultură* (în sensul gratuității cognitive sau estetice non utilitare – sens pe care-l afirmă o parte însemnată a sociologilor actuali ca pregătind, în pofida tuturor aparențelor contrare, trecerea „societății informaționale” dela societatea lui „a avea” la societatea lui „a ști”). (Leo Frobenius devine, față cu adâncirea acestei falii, cu totul inactual!). Pe de altă parte, există argumentul „dialectic” ale cărui conotații contradictorii bipolare Octavian Soviany însuși le amintește în exegeza sa de câteva ori – și care până la urmă îi scapă *ca argument*, printre degete, în obstinarea sa de a nu trăda teza-platformă a lui Baudrillard – ; deși aceleași conotații contradictorii de care vorbesc sunt înregistrate interfațat și de gânditorul francez, fără a-l atenționa, totuși –, că nu sunt decât un simptom perpetuat al *dialecticului*. E vorba de dublul orizont pe care-l capătă azi în conștiința umană ideia de *apocaliptic*: un orizont al *obsценității* (care, pentru Baudrillard nu deține conotație pornografică, ci are sensul etalării maxime, pe toate planurile, a *corporalului*), al *obezității* universalizate (ca intrare în indistinct a *individualului*), al înlocuirii *saltului calitativ* organic cu proliferarea *metastazică* nediferențiată, de tip canceros (de asemeni universalizantă) – iar ca oponent, un orizont de tip „new age”, nu lipsit de imbolduri extaziante în presimțirea/intuirea, uneori și justificarea, vectorizării spre o nouă *metafizică*. Culmea e, că deși în opera mai multor autori români propuși analizei autorul „Apocalipticii textului” identifică – nu fără doza de empatie – și acest al

doilea tip de orizont – concluziile „mecanice” ale fiecărui capitol trag linia exclusivistă în favoarea primului. Astfel că „Încercare(a) asupra textualismului românesc” devine o pledoarie balansată între „teză” și „antiteză” – dar fără salt real în *sinteză* – autorul revenind programatic la o *sentință* anticipat (și brutal) stabilită. Tot ceea ce antena sa fundamentală de critic în primă și ultimă instanță *impresionist* intuiește și bine-captează cu dezinvoltă fervoare eseistică în cele mai multe din aplicațiile practice, este dezis și se prăbușește sub obstinarea unui eșafodaj teoretic forțat, simplificator și constrângător: o „coloană vertebrală” fals indusă sub presiunea unor extrapolări apodictice: „...în opinia noastră (îndatorată profund gândirii lui Jean Baudrillard) lumea actuală (și odată cu ea și literatura actuală) e lumea” de după dialectică”, o lume în care nu mai sunt posibile salturile calitative și creșterile organice, schimbările producându-se doar în plan cantitativ și plasându-se sub semnul lui „hiper” (dela hiper-putere la hiper-informație și hiper-specializare) ceea ce dă naștere excrescențelor „cancerului generalizat” al sistemelor. Astfel că o „istorie” a experimentalismului/textualismului nu poate înregistra decât „creșteri cantitative” („radicalizări”) și nu întâmplător „radicalizare” e termenul care face diferența între literatura grupului 80 și cea a ultimelor promoții. Rostul mai adânc al demersului nostru fiind acela de a face nu critică sau istorie literară, ci de a configura o posibilă topografie a apocalipticului, în a cărui simptomatologie se înscrie și textualismul. „Metoda textualistă” de abordare a literaturii actuale (întemeiate în principal pe conceptele elaborate de Marin Mincu) este astfel nu doar un instrument menit de a aduce diverșii autori a căror creație o analizăm la numitorul comun al textualismului, ci de a ilustra (așa cum se va vedea mai ales în capitolul intitulat Proxiusul textual. Complexul lui Toth) câteva dintre maladiile sufletești ale lui *Homo apocalipticus*. Fiindcă din apocalip-tic nu putem ieși decât (poate) arătându-l cu degetul”.

Textualismul este redus – reiese de aici – la o literatură terapeutică exorcizantă – (asemenea și întregul *experimentalism* al unei perioade de peste patru decenii); la un autovaccin al unui *Homo apocalipticus*. Și aceasta, pentru că „marota” de care Octavian Soviany nu se desparte întrevede neconținut în lărgirea granițelor limbajului un simptom de proliferare întru *obscentitate* (în sens baudrillardian) și *obezitate*, a „corporalității” textuale. O „lărgire” care n-ar instaura *salhuri*

calitative, ci ar prolifera *metastazic* textual. Textul lui Soviany se cere analizat atent în litera lui – având multe pasaje incerte ca opțiuni – dar și pasaje clar denunțabile, care sunt de obicei pasajele concludive, aproape standardizate. Cea mai flagrantă eroare – care face ca întreaga axializare a *textualismului* să fie înscrisă într-un imens fals – este asocierea cu o ștergere de cod *organic-diferențiator* al „modulelor” textuale (numite semiotic *semne*) în procesul *extinderii semnificante*. O altă eroare, congeneră, este „viziunea” teoretică a unui *semnificant* „vidat” de *semnificat* – o asemenea aserțiune fiind din p.d.v. logic o „măcinare în gol” a *baudrillardismului*. Întrucât nu textul, în materialitatea lui finită corporal, se „lărgeste” – ci, ceea ce *crește*, în experimentul *extinderii granițelor de expresie* – ca și în cel al *autotextuării* (vorbirii despre sine a) *textului*, ca inoculare a *conștiinței* lui textualizante – este numărul, ce sporește spre infinit, al *contextualizărilor*, al *relațiilor intratextuale*, care înmulțesc și modifică *semnele* asemeni modificărilor moleculare varii, în jocul co-valențelor unui număr fix de atomi. Această „creștere” a *semnificantului* nu vizează „anatomia” lui, ci capacitatea lui „fiziologică” de a *semnifica*. Așa cum în corpul uman (sănătos și nu canceros), nu există relații numai între organe, ci și între *clone* (tipuri de țesuturi), iar la un nivel și mai profund, o rețea de relații intra – și inter – celulare, a unui chimism metabolic de circuit *molecular* imensificat. Anticipând o analiză pe litera textului, a cărții lui Octavian Soviany, trebuie să spunem că prin conștientizarea actului textualizant *textualismul* și-a propus să intre în zona *chimismului spiritual* al limbajului, să desvăluie ivirea, în continuu proces metamorfic, a „moleculor” semantice. (Chiar dacă această asumare a cunoscut și fața inversă a medaliei: cerebralizarea imaginarului poetic, excesul trăirilor mentale în defavoarea pulsionilor „orfic-afective”; dar și cucerirea, de către imaginar, a „figurilor” logicii polivalente.

Există, însă, la pagina 181, o frază absolut relevantă pentru modul în care autorul „Apocalipticii textului” își impune drept concluzie, premiza:

„...instaurarea în „trans-politic” înseamnă o trecere dincolo de dialectică, într-un spațiu unde (așa cum am arătat) nu mai sunt cu putință decât transformările de ordin cantitativ și unde dialectica marxistă se dovedește în totalitate nefuncțională. Iar marxismul grupării Tel Quel va fi un marxism „metastatic”, care funcționează cumva ”în

gol”, căci nu-și mai are finalitatea decât în el însuși, e „demascator” doar de dragul „demascării”, marcat de „hipertelie” și de „isteria cauzalității”. El e solidar cu o teorie a textului care pune accentul pe absența Sensului, pe ruptura totală dintre un semnificat (dat mereu ca absență-prezență) și a unui semnificant ca o textură de semne în totalitate opace (adică „obsecene”) susceptibile a fi supuse unui număr infinit de permutații și combinări, care permit actualizarea unor serii nesfârșite de sensuri”.

Să încercăm să comentăm acest paragraf oferindu-i concomitent o replică ce poate amenda neînțelegerea: Instaurarea în așa-zisul *trans-politic* prin pierderea contururilor de „clasă” în societatea tehnocratizată, nu înseamnă abolirea politicului – ci subordonarea lui și mai acută intereselor economice de... castă (economică). Comun zis azi, „grupurilor de interese” cu rețele cel mai ades internaționalizate. Aceste interese „de grup” extrag tot mai mult politicul, ce avea până- aici o dominantă ideologică reală (și care acum se transformă într-una de acoperire) – din sfera *culturii*, (unde pătrundea și se încadra prin ideologie, prin „filosofia” politică) – și îl adâncesc în aspectologia materială din sfera *civilizației*. Dialectica „marxistă” a „claselor” dispăre; nu însă și *dialectica* învederată ca principiu ontologic al lumii „fecundatoare”. *Dialectica* își mută terenul de manifestare, își „revoluționează” sensul, tranferându-l de pe plaja socială a istoriei, pe plaja *supra-structurală* a acesteia. Ea fixează și adâncește, precum spuneam, contradicția dintre *civilizație* și *cultură*, devine o dialectică a mișcărilor contradictorii ale spiritului, ale conștiinței pendulante între vectorul utilitar și liberalismul cognitiv. Legile ei se vor repeta, însă, ca schemă generativă, pe noul teren de manifestare – și ideea că *acum nu mai sunt cu puțință decât transformările de ordin cantitativ* e o idee instaurată mecanicist, rod al unui silogism abstract, aplicat din exterior ca o șampilă – și grav simplificator. De aceea: dincolo de „marxismul” său, „telquelismul” ca descifrare teoretică a aspectologiei generative a textului – rămâne și azi legitim și prin coordonatele lui esențiale valid. *Telquelismul* nu neagă interfața dintre semnificant și semnificat: interfața „limbaj-sens”.

Pentru istoria teoriei literare ceea ce contează este tocmai implicarea operatorului *dialectic* în *teoria textului*. A spune că *telquelismul*, „e solidar cu o teorie a textului care pune accentul pe absența sensului”, în vreme ce baza observațională devenită deviză a acestei teorii este „textul produce *sens*”, e o stupefiantă „întoarcere pe dos”. A spune

că e vorba de o teorie ce pune accent pe „ruptura totală dintre un semnificat (dat mereu ca o absență-prezență) și un semnificant înțeles ca o textură de semne în totalitate opace („obscene”) susceptibile de a fi supuse unui număr infinit de permutații și combinări, care permit actualizarea unor serii nesfârșite de sensuri posibile” e o frază ce conține nu doar sâmburi contradictorii – dar care desvăluie o consternantă neînțelegere a textualismului ca obiect al unei investigații critic-evaluatoare. De unde deduce Octavian Soviany „o ruptură totală” între *semnificant* – care – ca material de limbaj, trebuie să fie neapărat, în opinia sa, *opac* (criticul confundând sustenabilitatea secretă cu *opacitatea*) („obscentitatea etalării de sine a limbajului) – și *semnificat*, care e precizat ca prezent „prin absență” numai pentru că el nu e perceptibil în ordinea materială a expresiei, pentru faptul că *semantica* e trans-corporală – ? „Denunțul” său (nu lipsit de-o resimțită aversiune față de obiectul dihotomic al investigației ce și-a propus) pare să-și aibă isvodul într-o tăietură conceptivă involuntar *materialistă*, care „capotează” în fața „misterului semantic” al limbajului – refuzându-i, acestuia, „coincidența contrariilor”. Altfel, n-ar fi într-atât de neconceput că *seriile* nesfârșite de „sensuri posibile” aduse la suprafață de permutările și combinările *rețelelor de relații* ale *semnelor* să devină „infinirea” de ipostaze ale *sensului* – și nu o exilare a acestuia, nu o „vacuitate” semantică. Vom vedea mai târziu că natura *nihilocentrismului* invocat de Octavian Soviany e o natură *nihilocentrică* numai prin raportare la spațiul tridimensional al fenomenicului „material” – nu și prin raportare la spațiul bidimensional al interiorității energetice, proprii actului mental în care *textul* se produce inițial, înainte de a fi transportat pe hârtie – și în care el se continuă și se re-semnifică în lectura „alterilor”. „Metastaza” *holistică* a acestui *spațiu* ce generează *semantica* ține de legile primordiale ale naturii și e radical diferită de sciziparitatea opacă a metastazei de tip „canceros”...

II.

Octavian Soviany consideră că „scriitura” implică, în raport cu *instanța scripturală* (autorul ei), două caracteristici ce capătă aspect de *funcții*: *paricidul* și *incestul textual*. În privința celei dintâi – *paricidul* – caracteristica poate fi acceptată dacă avem în vedere expierea intenționalității scripturale pe parcursul actului de producere a textului – cum și „moartea” instanței scripturale în text, ca expiere a pulsionii ei

generatoare. OS înțelege însă *paricidul* la un nivel ontologic mai înalt și mai grav: Întrucât textul nu mai e produs de „Logosul” *Creatorului-Tată*, ci de om, înseamnă ca atare că omul devenind în planul lui un creator în lipsa Tatălui, uzurpă „Logosul” și îl „ucide” pe Tată. Vom vedea că a crea *în lipsa Tatălui* înseamnă a prelungi „Creația Tatălui” prin însăși premisele „Logosului” *princeps*. Explicația e valabilă deopotrivă, atât pentru „acuza” superficial fondată, de *paricid* – cât și pentru cea a *incestului textual*.

Cităm însă prima frază cu care începe capitolul despre „Obsesia textuală”: *„Ca și paricidul, incestul textual reprezintă un patos al libertății absolute, legat de actul abolirii realului (ceeace este perfect sinonim cu ieșirea din Logos) prin intermediul operației de inscripționare, ce sfârșește, însă, prin a crea conștiința unei noi subordonări, pe care, pornind dela o sugestie a lui Simone Weil o vom numi obsesie textuală”*.

Din moment ce cartea lui OS introduce concepte din *filosofia Bibliei* („Logos”, „apocaliptică”) – va trebui să spunem că în viziunea genezică a „Cărții sacre” *Logosul* (Cuvântul primordial – Cod al geneticii întregii *Naturi*, pământene – și nu numai) – nu e un concept închis – ci unul deschis – întrucât „Creatorul” îi va spune Omului: „Eu am creat viețuitoarele, iar tu le vei da *nume*. A „numi” nu-i altceva decât a prelungi „Logosul” primar prin *text*. Așa că întreaga concluzie finală din capitolul ultim al cărții despre „Apocaliptica textului”: *„Într-un posibil imaginar al apocalipticului textual în ipostaza lui de mecanism infernal este legat de simbolul cărții malefice, de distrugere a lumii prin cuvântul devenit anti-logos, frecvente în Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul /.../ e un deicid simbolic și un sortilegiu demonic”* – este eronată. Această continuare de concluzie sună așa: „(Deismul simbolic – n.n.J.M.) exprimă pasiunea nimicitoare și nihilocentrismul spiritului apocaliptic ascunse în spatele excrescențelor metastatice ale textului”. Devine aberant să vorbim despre „*excrescențe metastatice ale textului*” de vreme ce acestea efectiv *nu au cum să se producă* în palierul material al limbajului care corporalizează *textul*. Să revenim însă la „obsesia textuală”: așezarea acesteia de către O.Soviany sub tutela unui concept *existențialist*: „patosul libertății absolute”, e o altă eroare, care își ia de bună *aparența*. Întrucât, dacă prin însăși „tăietura” biblică a *numirii* omul e investit ontologic cu *sarcina* captării, prin *nume* a germenilor codificanți – actul uman textualizant e pus *ab initio* sub semnul operatorului *cognitiv*.

Actul *textualizant* trebuie înțeles nu ca un patos al „libertății absolute”, ci ca un patos „conquistadorial” în ordinea cunoașterii, de natură funciarmente *maieutică* – sondând, cu o sintagmă a lui Camil Petrescu, „rădăcinile incomensurabile ale concretului”. Obsesia textuală – zice autorul „Încercării asupra textualismului românesc” – „*presupune o stare de servitute absolută și se asociază adeseori cu figurile imaginarului demonic despre care vorbea Northrop Frye și care fac transparentă dependența totală a subiectului uman de o instanță exterioară*”. Dar subiectul uman are sarcina destinată de a investiga „instanța exterioară” pentru a-i înțelege semantica și a o revela. „Semantismul” e cordonul ombilical de legătură „Instanță creatoare – natură – Instanță umană textualizantă”. Contrar celor spuse de criticul canadian, trebuie să înțelegem că deși omul „*pare*” să joace rolul de „țap ispășitor” al lui Dumnezeu, el e de fapt un intermediar prin care acest Dumnezeu poate să re-ajungă *la sine*, la „oglindea” propriei lui ființe. „Mașinăria sorții” de care mai vorbește criticul canadian nu e un dicteu al unei voințe absolute autoarbitrate, ci un „computer” complex al necesităților – decalate – ale acestui obiectiv al cogniției, pentru obținerea căruia actele umane ale cunoașterii sunt și mijloace și scopuri ale procesului de adâncire *autocognitivă* a „Instanței Creatoare”. Perspectiva lui Northrop Frye în a cărei matcă se așează și criticul român, e pesimistă, decepționantă. Perspectiva *obiectivă* prin care omul devine la un moment dat „purtător de procură” al „Marelui Zeu” poate fi flatantă și optimist-receptată – chiar dacă rolul omului e numai istoric și deci provizoriu. El poate să dispară din istoria Naturii – așa cum și Natura poate să dispară – recolta *semantică* pe care el a depus-o în depozitul *Energetismului* fundamental rămâne însă indestructibilă. Căci și textele lui scrise pot să dispară, numai că scrierea inițială se face *în creier*; iar undele mentale ale actului scriptural își depozitează concomitent *informația* – prin legăturile dintre micro și macro-cosmos – într-o zonă a *Energetismului* fundamental. Acolo e, de fapt, oglinda *tale quale* a „Creatorului”!. Vom vedea mai târziu că *informația semantică* ce la nivelul material al textului scris pare să fie o „prezență prin absență”, se poate corporaliza ea însăși, ca „vibrație” a *semnificatului*, în zona *bi-dimensionalului* energetic al mentalului. Este motivul pentru care, chiar și în *textualism*, unde textul încorporează propria conștiință de sine, el nu se poate elibera de reminiscența *tridimensionalității* aportului cognitiv *senzorial* integrat limbajului uman – și prin el, inventarului de *semne* ale *semnificatului*.

Ceea ce a făcut ca intuiția criticului și profesorului Livius Ciocârlie (de care OS se miră) să afirme că în microcelulele textului *simbolicul* nu dispare și că o dispariție totală a dimensiunii *simbolice* ar duce la desființarea în sine a textului.

Întrucât în geneza textului produs de om se repetă – și nu se contrazice – *legea* textului–„Logos” al lumii manifestate – în generarea Lumii manifestate însăși, intră, nu numai *Incestul* suprem al Instanței „Creatoare”, dar și *Sacrificiul* Acesteia, Instanța „Creatoare” fiind propriul ei – și cel dintâi *pharmakos*. „Creatorul” moare în *textul* Lumii manifeste. Dar, ca și Creatorul-Om, care murind în text supraviețuiește în paralel ca structură a Naturii și ca rezervă continuatoare de text – „Creatorul” Lumii viețuiește în paralel, ca rezervă de *spor semantic*. Există un *feed-back* între El și „Oglinda Lui” construită treptat de om, din care rezultă acest *spor semantic*, ca expresie a adâncirii conștiinței Lui ființiale. Lumea manifestată îi este progenitură și...*soție*. Acest *sacrificiu* al instanței scripturale (Creator *princeps* sau Om) nu e chiar străin teoreticienilor textualiști dela *Tel Quel*, precum afirmă Octavian Soviany. Numai că aceștia școlii fiind în orizontul *materialist* al Cauzei prime, pornesc dela textul produs *de om* – analizându-l însă în exactul lui mecanism generic – și nu pun problema unei „Instanțe creatoare” a naturii materiale. Pentru ei *sensurile* sunt produse de text – ceea ce, chiar așa și este – ei neinterogând textul la un nivel pre-parental (ante-uman). Ei înregistrează apariția sensurilor în mod axiomatic. Căci a interoga natura *experențială* a existenței semantice ar fi, într-adevăr, o interogare ultra-metafizică.

Dorința de a genera text e – și în primă și în ultimă instanță – dorința legitimă de penetrare a *trăirii* în zona ei *semnificatoare*, e, deci, o auto-luare în primire a *subiectului* – și e veche de când pe lume există *literatură* (inclusiv orală), nu e un apanaj al fazei „textualiste”, când descoperirea (nu întotdeauna critic-aridă, ci uneori uimită) a *legislației textului* devine obiect al textului, făcând să sporească jocul semnificator al „infra-oglinzii”. Dar iată ce zice, în răspăr, O.Soviany: „...*În timp ce impulsia scripturală, dorința de a genera text, se dovedește (asemeni tuturor fenomenelor de „sciziparitate” bolnăvicioasă) o formă sub care se manifestă faimoasa „pulsione de moarte” descoperită de Freud. Prins în reticula de semne profund funcționalizate ale produsului textual, care și-au pierdut „valoarea de întrebuințare” (sic!), constituind materialul*

permutărilor și aranjamentelor nesfârșite, scriitorul se metamorfozează astfel într-un simplu „manipulator”, de unde criza profundă a identității ce se traduce în starea de gravitate, care poate merge până la confuzia dintre omul în carne și oase și dublul său scris a cărui existență stă sub semnul problematicului și al dubității fără răspuns”). Mai întâi: să nu fi înțeles autorul „Încercării asupra textualismului românesc” că permutările și combinările nesfârșite nu aparțin scriitorului – ci relațiilor în glisare continuă, dintre semnele scripturale, pe care le identifică, în rescrierea lăuntrică a textului, *lectorul*? Bineînțeles, e vorba de Lectorul generic, ideal, pentru că practic, niciun lector nu poate opera „combinări și permutări nesfârșite”). În al doilea rând, textul nu se generează prin „sciziparitate”, aserțiune arhi-repetată în cartea lui OS, căci el preia întru totul mecanismul genetic al replicării A.D.N. – care transmite celulelor-făt „mesajul” celei parentale, ce implică *selecția* genei ce urmează să genereze un țesut. La fel și textul literar, transmite selecția individă și *discriminată* a părților „constructului” – care părți, pot să realizeze *la lectură* contacte suprapuse, (și, odată cu ele, proliferarea semantică – ce – repetăm ca și în prima parte a acestui articol, nu distruge sensul – ci îl pune „sub microscop”. În al treilea rând, fenomenul de *cvasitate* nu distruge în esență identitatea, prin „ca și cum”, ci îi multiplică rezonanța analogică pe un teren al semnificărilor *continuificate* care câptușesc compensatoriu, „literatura slabă” (*Vattimo*).

Textul e prin el însuși o autotranscendere a actului princeps al trăirii, alte „lungimi de undă” ale energeticului precizându-le însă pe fiecare. (Între lungimea de undă a *trăirii* și cea a actului scriptural există algoritmi de măsură vibratorie *analogică*. Vom reveni).

Mecanismul poetic *textualist* seamănă pînă la identificare cu procesul replicării ADN – în care aceiași „entitate” (ADN-ul) e în același timp *constructor* și *material de construcție* (obținut prin *creșterea* sinergetică a *constructorului*!), *act constructiv* și *construcție finalizată*, ce urmează să-și continue *textuarea*. („GRAMATICA GENRATIVĂ” a lui *Chomsky* cuprinde operații foarte înrudite cu fazele de replicare ale A.D.N. cunoscute în biologia genetică!. Dacă OS ar fi zăbovit în descifrarea acesteia, n-ar mai fi putut invoca atît de constant mecanismul simplificator al „sciziparității”).

Prin ceea ce a dat mai bun, *textualismul* și-a făcut apariția (la început ca simplu „crochiu” pe trunchiul mai larg al *experimentalismului* anilor 60 și începutul anilor 70 – precum, de data aceasta exact

arată și O. Soviany) – ca – vom preciza noi, o *conștientizare* a *onticului/ontologicului* literar – și de aci – ca o conștiință *ontologică* a *Textului*. (Această conștiință ontologică a textului nu le lipsește nici celor grupați sub sigla *Tel Quel*. „Noua epistemă” transformă actul epistemologic în decuvertare ontologică. Vorbind despre o funcție a măștii, *Jean Louis Baudry* – unul dintre cei mai „radicali” *telquelști* întrevede altceva decât expresia *artizanată* în spatele căreia se află vacuumul semantic: Productivitatea textului ca *bi-dimensionalitate* sugerată în scriitură preia, în mecanismul legiferat al acesteia, un mecanism natural de matricitate: alcătuirea *cuantelor* și desfacerea lor în *unde*, care vor re-alcătui noile cuante, ș.a.m.d. Avem de a face cu o „corporare” textuală care reproduce în spațiul „destrucției” textuale cinetica *energeticului*. Tocmai această *cinetică* e semnată într-un asemenea tip de text – care – ucigându-și micro-semnificatul se supra-semnifică *intra* și *inter* „celular”. Textul de acest fel poate fi similarizat și desfășurării unei compoziții muzicale, care se construiește și deconstruiește/anulează din „mers”. Cu deosebire că aceasta are totuși o „linearitate” și o memorie a semnificatului ei axial. E, aci, un deziderat al *imanentismului* semantic „incomensurabil” al concretului lingvistic – care – în felul acesta devine din *a-reprezentabil*, *supra* și *infra-reprezentabil*, nu pentru structurile „realului”, ci pentru fenomenologia-energetică infinitudinară a acestuia. Aparent instrument al „reprezentării”, spațiul bidimensional al „măștii” e – prin efectul lecturii/re-scrierii *în creier* – spațiul specific al energeticului, cel care – ca și *oglinza* – dar, de fapt el însuși, prin *quiditatea* transparentă a undelor, oglindă naturală – poate reflecta corporalitatea tridimensională. Astfel că *expresia*, cu aparența ei „teatralizată” nu mai aparține doar *forme* – ci e în același timp *conținut* și *formă*).

III.

Textul literar preia, spuneam, absolut toate mecanismele generice ale *textuării* naturii ca „Logos” (ca să folosim conceptul lui Octavian Soviany) *Paricidul* (instanței sculpturale) – și *incestul* autor-text pe care le scoate în evidență acesta în „Apocalipsa textului” sunt legi sine qua non ale oricărei genetici. Nu numai „scriitura” ca act în desfășurare are o mișcare „autonimicitoare”, ci orice *act*, orice „predicație”, ca fenomen integrat *timpului*. Astfel că *scrierea/scriitura* nu face decât să reitereze legea naturală, de perpetuată anulare-regenereare. Ea nu aparține

apocalipticului (decât, poate, în măsura în care intră în accelerare) – ci capacitării funcționale a „Logosului creaționist” ca proiect întemeietor al lumii manifestate. Dacă textul repetă, în producerea sa, strategiile generice ale naturii – e pentru că înainte de a fi „textual”, *incestul* constituie modalitatea *autocognitivă* a lumii manifestate: omul, e parte integrantă din natură – dar pentru că aceasta a investit în el funcții cognitive maxime, *prin om* natura se pliază asupra ei însăși și își creiază, în propriul ei sistem, „vis-à-vis-ul”. Astfel că, din *onanistică*, ea devine *incestuoașă*: „mamă” și „fiu”, care se „copulează”. Din copulația lor rezultă progenitura comună: *textul* uman. Nu întâmplător mitologiile cele mai vechi surprind geneza lumii prin actul *incestuos* al „figurilor textuale ale naturii”: *zeii*. Motivul Marii Zeițe „mamă și soție” a aceluiași Zeu, sau „soră și soție” (pereche emblematică: „Isis-Osiris”) figurează geneza fortuită a *principiului creaționist*, care își fabrică *doimea* prin *undoire* – atât în palierul „spațial” al Lumii (mitologia sorei-soției) – cât și pe palierul actant, al temporalității (mitologia zeiței soției și mamă). Nu prin caracterul *incestuos* „autor-text” trebuie denunțat *textualismul*, – ci prin patosul rece al captării *semantice* oceanizate: patosul „rece” al captării unui semantism *plurivoc* al existentului: Tensiunea textualismului a fost aceea de a sparge limita polisemiei mărginite, dincolo de care aceasta devine rețea „suprasemantică”, dacă vrei, și un patos exasperat al inducției în paradoxa „sacralității” – chiar dacă nivelul acesteia rămâne, precum se știe, ignorat de părinții textualismului european, din jurul revistei *Tel Quel*. Dar concluziile (Concluzia) lui Octavian Soviany sunt (este) pe cât de misticoid fanatizate (fanatizată), pe atât de eronate (eronată) prin înlocuirea vadului teoretic „estetic” cu cel maladiv *existențialist*. Chiar și atunci când invocă motivația cognitivă a actului scriptural, Soviany o subordonează misticii *demonologice* a apocalipticului: „... *adevăratul guru ce tutelează misteriile universului scriptural – este diavolul, iar penetrarea în subteranele textului va avea ca preț pactul faustic cu irealul...*” Este eronat, deoarece pactul lui Faust cu Mefisto nu are ca miză trecerea *dincolo de real*, ci exact contrariul: penetrarea în tainele *realului*.

Ar fi fost interesantă, cred, o altă extrapolare: aceea a relației intime, pentru cei mai mulți textualiști români, dintre *textualism* și *autenticitate*, cel de al doilea concept aparținând, precum se știe lui M.Mincu și fiind diferit atât de conceptul la fel numit de M.Eliade – cât și de cel al lui Camil Petrescu. În timp ce M.Eliade învederează apelul la

vitalitatea psihică a eroilor, iar Camil Petrescu validarea semantică a lucrurilor și faptelor în conștiință, M.Mincu revendică autenticitatea *scriiturii* – și nu a obiectului ei – ca o pulsație a *viului scriptural*. Nu doar pulsiunea „visceralului” auctorial, de care s-a făcut caz – cât regăsirea acesteia în corpusul *scriiturii* – și prin aceasta receptarea scriiturii ca entitate *vie*. Această *autenticitate* completează textualismul de-aiaurea pe linia descoperirii și considerării scriiturii drept corpus autonom. OS crede că, spreosebire de cei mai mulți textualiști autohtoni, textualiștii vizează *ieșirea din real* și consideră paradoxală setea de *real* a textualiștilor români. De fapt, lucrurile trebuie așezate în alți termeni: trăirea *semantismului textual* nu e o ieșire din real într-un spațiu *ireal* (demonizat), ci o sublimare a trăirii realului. Textul uman, precum am mai spus contrazicându-l vehement pe OS, continuă „Logosul naturii”. Numai că aceasta fiind *dialectică*, fiecare nou palier ontic trebuie să devină o *antiteză* a palierului precedent, ce l-a germinat. Ca atare, *Textul* e o „antiteză” organică, legiferată prin „Logosul” ei însăși, *a naturii*. Principiul ontologic ar fi acesta: orice esență a unei realități fenomenic-date e o antiteză a acesteia!

Între analizele directe pe texte – pe care le operează – OS se va opri și asupra poeticii lui *Bogdan Ghiu*, unul dintre cei mai reprezentativi poeți textualiști autohtoni, considerând că poemele acestuia sunt „adevărate ecografii ale actului textual...”. Pân’aici am fi de acord. Dar că actul textual e conceput de poetul în cauză „*ca o emisiune de semne opace care își ostentează la nesfârșit vacuitatea semantică*” – asta nici vorbă să fie așa, în adevăratul sens „textualist” al cuvântului. E adevărat că poetul își denunță puternic la un moment dat *spleenul* stării de *scriptor*. Dar acest spleen ține de confersiunea stării lui psihice, care nu mai înregistrează valoarea scrisului, ține de *semnificatul* poetic, de viziunea internă a textului – și nu de *corpusul semnificant* al propriei poezii. Din punctul de vedere al *scriiturii* – și nu al filosofiei pe care ea vrea s-o promoveze, *semnele* sunt *transparente* la maximum: receptează și transmit ca *sens*, „decepția *subiectului*” asupra *scriiturii*. Asta e altceva. Numai că acest exemplu ne arată „pe eșantion mic” de ce este eronată întreaga „cheie” a cărții lui *O.Soviany*: pentru că nu judecă *textualismul* din punctul de vedere al corporării *literare* a *semnelor* care semnifică, (adică „semiotic”), ci din punctul de vedere al concepțiilor/simțirilor vehiculate de autori. Or, această judecată nu ține de *metoda critică textualistă*, ci de metoda critică „tradițională”, adică tocmai aceea

dezavuată de „textualism”, de a face evaluări „reprezentative” prin și pentru ceea ce textul spune. Dar *cum* anume – spune – ? Prin care „înscenări regizorale” de *semne* se construiește *semnificantul*, pentru a putea semnifica ceea ce el dorește? (Inclusiv, precum în cazul lui B.Ghiu, decepția ontologică a poetului asupra scriiturii). Conceptul de *eu poetic autonom(izat)* – pus în circulație de Marin Mincu privește tocmai *corpul semnificant* al scriiturii – pe când *semnificatul* continuă să aibă rădăcini, prin coloratura lui semantică încă subiectivă, în *eul liric*! Dihotomia aceasta e extrem de subtilă și e, într-adevăr, foarte dificil de operat. Parcurgerea unui itinerar de *uri poetice* textualiste demonstrează clar – lucru ce reiese și din unele analize efectuate de OS (de altfel fine filtrări printr-un filtru critic afectiv) – că la cei mai buni textualiști „luciditatea” nu produce asceză cerebrală și nu ajunge neapărat la demontarea rece, *obiectivă*, a mecanismului textualizant – și că ei trăiesc *scriitura* în *n* feluri de tribulație interioară. Preluând *procesul textualizant* ca obiect al propriului text, ei pot parcurge *n* moduri de angoase existențiale, inclusiv pe cea a rupturii de comunicare directă cu natura. Dar toate aceste apanaje semantice tribulative arată că *textul* ca obiect al textului nu poate fi atacat în starea lui pură, ca într-o analiză de laborator, că textul ca obiect al textului implică acte *individuale* de trăire, că prin aceasta își capătă de fiecare dată un *sens existențial* cu o coloratură semantică particulară, cu o intensitate existențială mai mare sau mai mică (după puterea autorului). Dacă angoasele actului scriptural, ivite din neputința de a atinge o ontologie obiectivă cu gir transcendent *unic* țin de cauza ontologică a autorilor, criticul/teoreticianul trebuie să citească în ele *precaritatea capacității cognitive subiective*, tensiunea insuficienței, încă, a instrumentului epistemic – din care se naște ca tensiune, poezia. Dramele *actului* scriptural – ca act – sunt, în fapt, eforturi disperate ale tensiunii – sau capitulării – *cognitive*. „Arta” (literară și nu numai) – nu se mai naște acolo unde *cunoașterea* e împlinită mental, ci acolo unde vectorul ei ființial (în sens conquistadorial) se află într-un disperat și aparent sisific „hei-rup”, sau unde „eul liric” pare să-și asume, decepționat, „bătălia pierdută”, confundând-o în acele momente, cu „pierderea războiului”.

Textualismul e, într-adevăr, mai mult decât un „curent” literar: datorită abordărilor/viziunilor (subiective), diferențiate ca stare de spirit sau „tăietură” epistemică, ale actului textualizant luat ca obiect al propriului text, scriitura autorilor textualiști poate scoate la suprafață

„canoane estetice” și modalități semiotice foarte diferite: romantice sau expresioniste, carical expresioniste. etc. etc. – recuperate toate, mai mult sau mai puțin involuntar – ca fațetă re-germinată a ... experimentalismului! (Faptul, de exemplu, că M.Mincu definise inițial poezia lui Ion Barbu ca aparținând unui *romantism gnomic* – pentru ca apoi, în „*Ion Barbu. Eseu despre textualizarea poetică*” să-l includă pe poet *textualismului* „avant la lettre”, nu prezintă nici o contradicție: Ion Barbu e un textualist cu pivot temperamental și mental aparținând *romantismului gnomic*. Aș merge mai departe, și aș spune: aparținând deopotrivă *romantismului gnomic* și *clasicismului gnomic* (prin obsesia structurilor *cristalizate* – reverberate, ca motive ideatice (semnificate), în mod holistic – pînă la nivelele structurilor fonetice ale textului/*semnificantului*).

OS greșește când îngustează terenul *dualității* paradoxale, a intermedierei spiritului prin literă/limbaj, la *textul* (literar) *uman*. O fi ea patologică încarcerarea într-o atare stare paradoxală – numai că această *patologie* intră în însăși ontologia ca atare a *lumii manifestate*, în textul „Logosului fecundator”, constructor de *limitații* ale căror sisteme submerse intermediază deschiderile spre infinit. Existența Lumii (întreaga matematică o arată prin caracterul ei *aporetic!*) e *patologică* prin însăși *Logosul* ei! Și atunci, pentru ce să „satanizăm” noi efortul creator de *text* al omului – de vreme ce prin el conștiința umană parvine la fundamentul *aporetic* al existenței manifestate – ? Ce poate fi „apocaliptic” aici? În nici un caz o *îmbolnăvire* specială a *timpului* – ci, poate, doar decuvertarea *legilor lui* generice – și prin asta sentimentul (sau intuiția) că ciclul „acestei” Lumi manifestate se apropie de încheierea lui pe care *și-a prevăzut-o genetic*, prin proiectul propriului său „Logos”. Este adevărat că în poezia unui textualist „emblematic” precum Bogdan Ghiu, obiect al textului poetic devine nu numai mecanismul temperat al textului – ci și *obsesia textuală* dusă dincolo de normal, ca deviere de natură patologică a *psihé*-ului. Această obsesie devorantă – duce la „productivitatea” limbajului de dragul exclusiv al limbajului, al *cuvintelor*. Proiecția poetică a oboselii instalate în urma actului textualizant e însă o *plusare* poetică de tip caricatural-expresionist. De fapt poetul prin ea își extinde diatriba elegiacă a propriului mecanism creativ la mecanismul creativ al *Lumii*: *Creatorul trebuie avertizat să înceteze/ creația! Să se oprească odată! Creatorul trebuie oprit, altfel distruge/ totul/... / cohorte de îngeri speriați/ cântă*

imne salvatorului/ care îi dă afară din lume,/ umple lumea./ Ah, ce fericiți suntem noi, mereu mai/ mari, mai puternici, mai singuri:/ ne dă lumea afară din lume/ și noi mulțumim creația impune salvarea./ Taci, creatorule, oprește industria vorbelor tale./ Încetează zidirea”. Poetul resimte, de fapt, prelungirea *zidirii* inițiale prin proliferarea nezăgăzuită a *epistemelor* individuale, care continuă această „zidire”. Numai că tensiunea acestei poezii se naște din *carența ei vizionară* (– și era rolul *criticului* să descopere acest fapt!) – asupra proliferării „ziditoare”. Căci aceste proliferări exprimă experiențe epistemice trunchiate, încă invalide – *zidirea* încetând numai atunci când se desăvârșește *epistema maximală*, prefigurată în „Logosul ziditor”. (Acest „finiș” ar presupune suprapunerea vibrației epistemice sintetizate maximal pe vibrația sintetică a „Logosului ziditor”). Astfel, faptul că *lumea* e hiper-text a deja axiomatic – și e perfect legitim ca la nivelul textului literar să se producă schimbul semantic de echivalare confuzionare între existența „naturală” și „semnul” textual. Dacă poeții textualiști pot „ trăi ” sentimentul *opacității* semnelor – nu înseamnă că această *opacitate* există și la modul obiectiv – ci doar că *ea* e o proiecție de tip *subiectiv* a actului lor psihic – și nu *textualizant*. Pentru că prin actul lor textualizant ei încearcă să facă pe cât se poate mai transparent *sentimentul opacității!* Existential întreg se află într-o interfață a contrariilor – și din această interfață nu se poate evada la niciunul din nivelele sale! Nu există „act pur” – precum vrea să sublimeze abstractiv OS: „Textualizarea devine în felul acesta prin excelență o „facere”, un „act pur”, o „*autoproducție*” a textului care nu desvăluie decât nelimitatele capacități productive ale limbajului. Această *productivitate* nu e însă oarbă și amorfă, ea devine posibilă numai pe latențele/valențele semantice ale cuvintelor. OS însuși își dă seama de aceasta, spunând că mecanismul „autoproductiv al limbajului implică acțiunea operatorului textual care catalizează aceste capacități, face inteligibilă inepuizabila energie germinativă a cuvintelor”. Acest „face inteligibilă” are de fapt o explicație mai profundă, în ce privește regula *sine que non* a producerii unui text: axialitatea *intențională*. *Ea* e cea care „catalizează” „inepuizabila energie germinativă a cuvintelor” – și care – practic – selectează din capacitatea posibil infinitei productivități o sferă cu potențial finit – (chiar dacă imensă) de relații interlingvistice. „Intenționalizarea” e vizată și de *Julia Kristeva* – și tot existența *ei* ca o coloană vertebrală preliminară a textului, e cea care explică existența unei *limite* a „deschiderii” semantice a operei, întrevăzute de *Umberto*

Eco. („Deschidrea” unei opere poate avea sute de sensuri, *intenționalitatea* ei are de obicei un singur trunchi semantic – dar permite atâta polisemie, câte posibile relații „co-valente” poate realiza acesta, în timp, prin actul lecturant).

IV.

Sentimentul devoțiunii ideatice lipsite de orice fisură – pe care-l etalează *Octavian Soviany* în „Apocaliptica textului” față de gândirea în corpore a lui *Jean Baudrillard* – îl determină, precum am spus deja, să așeze întreaga posibilă *teorie a textului* sub semnul „maladiv” al unei *civilizații a apocalipticului*. În acest sens, autorul „Apocalipticii textului” ia ca model analogic pentru fenomenologia *textualistă*, filosofia *civilizației ambientale*, al cărei istoric e supus observației de gânditorul francez în cartea „Sistemul obiectelor”. Modelul analogic arată că fostul spațiu destinat „sufrageriei burgheze” e azi „destructurat” întrucât, a devenit un spațiu ambiental destinat unor funcții diverse (sufragerie, bibliotecă, salon etc.) – și că, prin aceasta el poartă amprenta *nihilocentrismului*, „... în interiorul său există cîmp liber pentru o infinită reangajare („textualizare a lucrurilor”)”/”Valorile simbolice și valorile de utilizare se estompează în spatele valorilor de organizare” – va zice și *Baudrillard*, citat de *O.Soviany* – amintind de un „joc al funcțiilor extrem de liber”. Gânditorul francez mai adaugă că „relația” (dintre lucruri – n.n.) devine obiectivă, fiind una de îmbinare și de joc”. Ceea ce ne miră, e că din ideia de „joc” autorul francez izgonește *subiectivitatea* – iar pe urmele sale, autorul român vede „un joc” *nesfârșit de aranjamente, combinări și permutări*, care țin de „obiectivitatea” posibilității lor. Ceea ce ne miră în plus, la gânditorul francez, e că vedează semantic „valorile de organizare”. Or, ele experimentează tocmai manevra „valorilor simbolice” și utilitare!

În capitolul cel mai important al cărții – cel despre *Text* – OS o va cita la un moment dat pe *Irina Mavrodin*: „*Solidară – așa cum sublinia Heisenberg – cu un anumit Zeitgeist, arta se va supune și ea, nu într-o mai mică măsură decât știința – legilor „textului” care vor governa – odată cu instaurarea în „ noua epistemă” – toate formele și formulele artistice, astfel încât între „textul literar”, „textul plastic” și cel „muzical” va funcționa un raport perfect de omologie*” – fără ca din acest citat să extragă totuși esența lui, contrară viziunii lui *Baudrillard* – și anume:

organicitatea ontologică a legilor *Textului*, și nu un „patologic” dedus din faptul transformării pulsioniilor naturii primare în *semne*. Dar, în pofida a ceea ce voise să spună Irina Mavrodin, OS îi deversează afirmațiile în matca sa „baudrillardiană”: *În felul acesta „textul” devine modelul tuturor creațiilor omenești semnificative, iar lumea apocalipticului ne apare dintr-o asemenea perspectivă (și) ca o lume a textului: Un obiect fără îndoială paradoxal, în care se reunesc două dintre aspectele caracteristice ale unui saeculum apocaliptic: căci, mai întâi, textul (a cărui materialitate a fost subliniată de toți teoreticienii importanți ai textualismului) stă sub semnul hipercorporalității, este „obez”, dacă înțelegem prin „obezitate” – pe urmele lui Baudrillard – „inflația în gol” a sistemului, „expresia nihilistă a acestui sistem, cea a incoerenței generale a semnelor, a morfologiilor, a formelor de alimentație și a orașului, țesut celular hipertrofiat proliferând în toate sensurile” – va zice autorul „Încercării asupra textualismului românesc”, integrând în zicerea sa citatul baudrillardian privitor la *inflația* aspectelor civilizatoare (și nu culturale, care pot fi și reactive).*

Aservirea totală la *baudrillardism* va pauperiza și semnificația pe care M.Mincu (numit de OS, „papă al textualismului românesc”) o acordă în „Eseu(l) despre textualizarea poetică”, jocului permutant al *semnificantului/semnificatului* în poezia *barbiană*. Căci fiind într-adevăr *dialectic* în gândire, Mincu prezintă ca alternativă la *vacuitatea semnului*, „aneantizarea creatoare” sau „negația fecundă”. „Oglindirea” ca sinonimie a textualizării capătă semnificarea *sepulcrală* („moartea în text”) în sensul scufundător al „*ordaliei*” – prin care entitatea/obiectul scufundat(ă) își dobândește statutul ființial pur – altfel zis, *eidosul* său semantic. Or, acest fapt nu mai pune *textul* în termenii *simulacului* – deși O.Soviany insistă asupra acestei încadrări mai ales când comentează comentariul criticului despre „Răsturnica”: acea curtezană *moartă* în a cărei față – re-purificată – se oglindește cosmosul aurind-o – el însuși fiind *fardat* și depravat. Dacă OS înțelege prin acest *fard* „simulacru”, în sensul că și cosmosul e *scris* – trebuie să spunem că *scrierea lui* aparține *Logosului* dintâi – și atunci, un *simulacru* – a ce? – e însăși lumea *material* – manifestată deci însuși *realul* – ? Acest lucru pare a voi să-l spună și M.Mincu, atunci când zice că „devalorizat și trucat” e însăși cosmosul”. Dar în comentariul „Răsturnicii” *părintele* teoretic al textualismului românesc este el însuși confuz – pentru că, dacă într-adevăr *asta* a vrut să spună, atunci intră în contradicție cu el însuși, cel

care recunoaște *autenticitatea* ca fiind proprie doar „*realului*”. „Care *real*? Se întreabă totuși, în altă parte – și, din toate abordările sale reiese că e vorba de un *real* regăsit ca „reziduu”, ca patrimoniu senzorial al *subiectivității*. M.Mincu are în acest „Eseu...” mai multe pasaje necristalizate, parte înecate de o dorință hermeneutică prolix-descriptivistă. Totuși, sunt câteva linii de forță privind „practica semnificării”, emblematică în poezia barbiană. Astfel, vorbind despre corpul domnișoarei „Hus” ca de un complex de simboluri, care *vor înceta să semnifice* doar în momentul în care „închid semnificații *antagonice*” (s.n.), nu generalizează de fel această stopare a *semnificării* pentru textuarea întregii poezii barbiene. În schimb, Octavian Soviany operează în mod surprinzător o generalizare ce devine imediat autocontrazisă: „*Pornind dela schema oglindirii ca schemă de principiu a poeziei barbiene, Marin Mincu ajunge să descopere astfel criza simbolismului care va presupune o trecere la poezia întemeiată pe capacitatea nulă de semnificare, a semnului...*” Ne aflăm în cea mai flagrantă *aporie* – căci nu se poate naște o „practică semnificantă” însoțită de *absența semnificării* – iar confuzia – pe care deja am denunțat-o în episoadele anterioare ale acestui comentariu – dar care persistă de-a lungul întregii cărți a lui O.Soviany – pare să fie aceia că autorul „Apocalipticii textului” consideră că *semnele nu semnifică*. Ori nici o semiotică – oricât de diferite ar fi criteriile de structurare a *semnelor* – nu postulează constructe de limbaj fără o raportare criterială la „semnificare”/„semnificație”. E adevărat că – demontând procedeul teatralizant al *hiperbolei* barbiene, M.Mincu arată cum operația *aedică* a *numirii* arbitrar ascunde sub numire *vidul*. Dar în cazul acesta nu se pune în discuție *vidul semantic*, ci *vidul* din spatele „măștii” bi-dimensionare a *cuvântului*, făcând din acest cuvânt „oglanda” bi-dimensionară a *realității energetice* (ceea ce Marin Mincu numește „a ridica la modul lirei”). Astfel, cuvântul, „numirea”, se *autosemnifică* întru sensul de „rezoneur *aedic*”. „*Cuvântul nu mai trimite la un sens unic, nici măcar bipolar-plurivocitatea sa îl pulverizează și îl face să se autosemnifice*” (s.n.J.M.) – va spune Marin Mincu. Folosirea noțiunii de *vid*, (aflat dincolo de prezența *semnelor* – sau a „figurilor” automate prin care textul își antropomorfizează autoreprezentarea – folosirea acestei noțiuni atât de M.Mincu – dar mai ales, în mod obstinat, de către O.Soviany, aduce la suprafață un modelaj conceptual al *conștiinței*

teoretice inferior fenomenului/obiectului pe care această conștiință teoretică îl abordează. „Inferioritatea” instrumentului analitic constă în îndatorarea modelului imaginar al *spațialității* exclusiv spațiului *tridimensional*. Pentru a aborda *textul* ca *reprezentare* a *onticului bi-dimensional*, ar trebui ca instrumentul analitic al mentalului teoretic să dețină modelul *realului* bi-dimensional (al *energeticului*) care-și cuprinde propria consistență și propria *imaneță* – și care girează, de fapt, *imaneța* cu aparență de transcendențialitate, a sensului semnificator al *semnificantului* textual. În spațiul bi-dimensional real nu există decât *imaneță*, „vacuitatea” fiind imposibilă. El nu permite diferența dintre „gol” și „plin”, el e întotdeauna un *plin* deschis în propria interioritate „ce poate face loc *reflectorizant tridimensionalului* și *pluridimensionalului*. „Semnul” textual codifică (fragmentar) natura *realului* bi-dimensional al *textului viu* care se produce, de fapt, în creier. (Dar cucerirea modelului bi-dimensional al *realului* de către imaginarul uman al putea fi socotită de O. Soviany, drept dovada cea mai peremptorie a „demonizării” *apocaliptice*). Și totuși, M.Mincu bate la porțile acestui model, semnalizare pe care O S o percepe de data aceasta la măsura realelor ei aportări: „*Iar fantastica lumilor textuale va tinde să se articuleze, în felul acesta, într-un mit al trecerii, într-un soi de „poveste arhetipală”, făcându-se astfel trecerea între eseurile despre textualism și studiile semiologice consacrate basmului românesc publicate de Marin Mincu în Italia. În încercările consacrate basmului tradițional, criticul vorbește pe larg despre modul în care un anumit proiect spațial, o anume organizare a spațiului, își găsește expresia în literatura română orală. Vehiculând cu noțiunile de „spațiu intern” și „spațiu extern” care definesc orice model cultural, întrucât cultura reprezintă un orizont spațial bi-dimensional/... / Un asemenea construct spațial poate fi codificat sub forma unei narațiuni, iar modelul spațiului este acela care face posibilă narațiunea/... / o viziune spațială ce poate fi definită prin opoziții de tipul: aici/acolo, organizat/non-organizat/.../cosmos-haos; uman/non-uman; închis-deschis, care se resorb în opoziția spațiu intern/spațiu extern/... / transpusă în mitologia textului, această viziune va căpăta conotații noi relaționându-se cu o aventură care nu mai este doar existențială, ci vizează limbajul însuși, divizat între „spațiu intern” și un „spațiu extern”. Astfel, limbajul devine – zice OS – o „coborâre în infernul semnelor”. Dualitatea „spațiu interior” – „spațiu exterior” este*

aici doar prefigurantă spațiului bi-dimensional *real* (și nu doar „virtual”, precum cel *cultural*). Spațiul *energeticului* este în același timp *exterior* și *interior*. E o eroare însă, a zice că limbajul coboară în „infernul semnelor” – întrucât *limbajul* are o materialitate *energetică*, el producându-se în creier – ce poate fi „opacă” exterior și străluminată semantic interior – numai *grafismul* său ținând de „opacitatea” totală a exteriorității extravertite. Reprezentarea extralingvistică ce devine limbaj își va afla în *intensitatea* energetismului lingvistic „ordalia” – și nu spațiul sepulcral – prin *feed-backul* semantic emanat de *interiorul* energetic, ca răspuns reactiv la excitația ei, *feed-back* semantic a cărui vibrație de *sens* este chiar măsura acestei excitații: „Înnecul” în *nume*, în *cuvânt*, al reprezentării extralingvistice, îi redă aceleia unitatea de măsură energetică din „Logosul” inițial, care a fost un „Logos” prospectiv și proiectiv. Niciun *semn* lingvistic nu este *arbitrar* în raport cu referentul său exterior, precum mai crede O. Soviany (-decât, bineînțeles, acelea fixate convențional de om, ce nu fac parte din limbajul natural). De aceia, se poate spune ca „murind în text”, *realul* – ce a fost inițial reprezentare extralingvistică a copulației dintre autor și lumea din afara lui – se desfigurează ca reprezentare, în schimb își recâștigă unitatea lui „sacră” de măsură. Firește, în producerea acestui proces intră și capacitatea catalizatoare de organizare lingvistică, *a instanței scripturale*. Nedescifrând, încă, ce este cu natura energetică a „scriiturii” – dar intuind cam ce se întâmplă acolo, M.Mincu declară un aparent, doar, paradox: „moartea în cuvânt este un comerț”. Comerț, negociere adică, cu *semnificarea* – ce în cuvânt își are imanența ei energetic-vibratorie, deși pentru exterioritatea cuvântului ea apare ca o „prezență prin absență”. Mai e, apoi, și celălalt aspect al morții în cuvânt: moartea cu scop de *reînviere* (în procesul re-producător – al *lecturii* – re-configurându-se mitul zeului mort care învie și al bobului fecundator, de grâu, din Misterele eleusine). Așa că „pasiunea nimicitoare” a actului textualizant, pe care Octavian Soviany o evocă repetat în cartea sa e de fapt un patos al captării și identificării *vibrației sacrale* primordiale, transpersonale și „subconștiente”.

Moartea sacrificială cunoaște obligatoriu restituire de capital ontologic. În *impulsia scripturală* intră și o nevoie de re-activare a unei *memorii* străfunde, devenite cețoasă, a *sacrului* – impulsia scripturală fiind prima celulă embrionară ce rezultă din copulația „autor-lume (natură)”. Autorul deține mai degrabă rolul *matern*, decât cel patern, al

textului: el este „mama” care hrănește din sine, textul, pe parcursul maturării lui.

„... solidară la început cu un spațiu simbolic și antropocentric, oglinda textuală (așa cum apare ea în fantastica lui Ion Barbu), devine tot mai contestată, va fi străpunsă sau „spulberată”, păstrându-i-se însă concomitent funcția „reflectorizantă”, ceea ce o reduce la o schemă acțională, la un simplu algoritm operațional” – zice OS „Algoritm operațional” nu e, însă, doar o schemă formalizatoare – ci și o capacitate a holismului. Fără el n-ar fi posibilă holograma, ca reflectare a Întregului în parte, ca deschidere în multi-dimensional a actului de semnificare.

Faptul că la Ion Barbu *semnificatul* e însăși procesul *oglinzirii*, face ca *semnificatul* să fie *oglinzina oglinzii*. „Vitrificarea” pe care o acuză autorul *Apocalipticii textului*, nu e moarte, în această situație, ci *semantică pură*. (Este ceea ce Marin Mincu apreciază ca superlativ în poetica barbiană). Este iluminarea în propria lui imanență, a *actului epistemologic* ca principiu pur. Este semnificarea *actului semnificării!* Câteva pagini penetrante, ce părușeră să reconstituie la un moment dat printr-o hermeneutică adecvată, „Eseu (I) despre textualizarea poetică” se surpă sub ceea ce O. Soviany trasează din nou ca linie de totalizare concluzivă: o matrităre deliberat *tezistă*: „Acum el (textul n.n.) nu mai este decât un ansamblu de semne perfect funcționalizate/...având ca obiect vidul semantic total”. Teza lui Marin Mincu despre aspectul *mercurial* al „morții în text”, care vizează jocurile *semnificării*, recuperărilor și revizuirilor *semantice* – și nu schimbul calp al permutărilor relaționare, va fi *deturnată*, vidată de sensul cotării *valorizante* (posibil glisante, posibil relativizante), a conceptului de „comerț” – și adusă la numitorul comun al tezei obstinate a lui Soviany: *schimbul* relațiilor dintre *semne* (pentru că în acel „șir nesfârșit de combinații/permutări, numai *acestea, relațiile*, pot fi modificate, *semnele* neputând fi dislocate din materialitatea lingvistică a textului!) va putea face ca aceste semne „să fie apte să intre în indiferent ce configurații”. În viziunea lui Soviany poetica lui Ion Barbu e sortită deci *calofiliei* perfecte, absolute. Un atare text „strălucește pentru că și-a excedat forma în obiect pur, eveniment pur” – zice Soviany citându-l pe Baudrillard. Și continuă: „... intrând așadar sub incidența „cancerului generalizat” dintre orizonturile apocalipticului”.

V.

Dorind să întreprindă o fenomenologie descriptivă a „complexului psihismului uman care conduce la obsesia generării de text”, Octavian Soviany numește în cartea sa acest complex, „Complexul lui Toth” (*Toth* – semizeul egiptean legendar ce tutelează alchimia, scrierea, simbologia și hermeneutica). Cea dintâi coordonată a acestui complex în viziunea lui OS, ar fi relația dintre *Centru* și *Margine*. Pentru a da curs observațiilor noastre critice vom recurge la un citat mai larg din deschiderea subcapitolului „Centrul și Marginea”. „*Am arătat în capitolul „Textualism sau postmodernism?” că teoreticienii textualismului concep eul poetic (textualizant) ca pe o instanță supraindividuală, ce impune legile textului și ale textualizării; el se înfățișază ca un ansamblu de funcții foarte abstracte care includ realul și codul, instanța scripturală și instanța lectorială, ce se transformă în termenii unei serii virtual infinite de aranjamente și permutări, astfel încât vocea umană și vocea textului ajung să se suprapună perfect./ Acestei instanțe foarte abstracte (care nu se manifestă niciodată prin mărci distincte la nivelul semnificantului) îi corespunde – într-un plan mai concret – ego-ul textual – entitatea cvasi-umană, ansamblul de funcții „psihice”, de trăiri generate de praxisul textului pe parcursul căruia raportul dintre instanța scripturală și textul pe care aceasta îl produce la nesfârșit implică freamătul fibrelor viscerale și sufletești, generând temperatura superlativă a viului, singura în stare să conducă la „autenticitatea în scriitură” revendicată de textualiști. Acest ansamblu de funcții psihice se definește ca un nexus de trăiri antagonice, care oglindește caracterul paradoxal al scrierii înseși și pe care îl vom numi complexul lui Toth, iar manifestările sale se produc simultan cu angoasa căderii din centru, care marchează trecerea spre paradigma apocalipticului, ipoteza dela care pornim fiind aceia că apariția conștiinței textuale se poate produce abia odată cu pierderea centrului și cu căderea pe cerc. Căci o lume lipsită de centru, în care fiecare punct de pe circumferință își poate aroga la un moment poziția unui centru „slab”, provizoriu, dar mereu doar ca simplă virtualitate, nu este altceva decât copia textului însuși, cu seriile sale infinite de sensuri posibile, adică a textului ca „productivitate”.*

Observația nr. 1: *Egoul textual nu implică decât în faza de „embrionare” „freamătul fibrelor viscerale și sufletești ale instanței scripturale care se află în actul producerii de text” – ci acea temperatură*

superlativă a viului *deja* transmisă porțiunii de text finalizate. Acest transfer se face în baza *analogonilor* algoritmici dintre vibrațiile *trăirii* la nivelul instanței scripturale aflate în act și vibrațiile interne ale cuvintelor și, inclusiv, relațiilor foarte diferite dintre ele. „Egoul textual” („Eul poetic”) apare ca împlinire creativă și în cazul altor „curente”, chiar dintre cele care preced *textualismul*. Teoreticienii textualismului *descoperă* existența egoului textual nu doar pentru marca *textualistă* a scriiturilor. (Astfel, de exemplu, Marin Mincu își concepe selectiv „O panoramă critică a poeziei românești din secolul XX” pe criteriul apariției, emancipărilor și evoluțiilor „egoului textual” în poezia românească, apariție și manifestare care se petrece abia în acest secol (E post-eminesciană). Geneza *egoului textual* implică însă mai mult decât transferul pulsiunilor complexului psihic al instanței scripturale în pulsiunea internă a textului: implică echivalarea de forțe între *eul liric* (instanța scripturală *subiectivă*) și *realul* exterior acesteia – și pe care *eul liric* îl abordează cu mijloacele sale.

Implică, altfel zis, capacitatea falic-copulatorie, a instanței scripturale. (Motiv pentru care, de exemplu, la Eminescu, unde „orfismul” intern al *eului liric* e foarte puternic, acesta se transmite pe sine, fără să poată contura un *ego textual* („eu poetic”).

Observația nr. 2: Finalul fragmentului precizează că nu este vorba de apariția *textului* în general, ci de – într-un sens mai larg – textualizările „postmodernității”, în care textualismul se integrează. Ceea ce trebuie să precizăm – e că imaginarul textualist (auto-textuarea textului) nu mai poate fi înțeles și explicat printr-o schemă reprezentativă ce aparține geometriei „tari” – adică euclidiene. Acestui fenomen literar – care e în ultimă instanță un fenomen spiritual – îi corespunde, ca reprezentare, o geometrie „slabă” încadrabilă ca „geometrie a formelor dinamice ale energeticului”. Nu mai e vorba nici de geometriile *proiective* (Riemann – sau Lobachevski), care au în vedere „punctul dela infinit” raportat la un centru fix – și care conduc la principiul *reflectorizant* al *spațiului virtual* – ci de acea geometrie *proiectivă* în care orice punct dela infinit e considerat *centru* posibil; un centru care *se deschide în sine*; care creiază *în sine*, autoproiectându-se în propria lăuntricitate, ceea ce ne trimite cu gândul la existența unui spațiu... catabasic. Definierea exactă ne-o va oferi chiar descrierea, printr-o genială intuiție, oferită de Nichita Stănescu în *Elegia I-a* Ceea ce „Centrul” ca simplu punct obține *în sine* prin autoproiecție „catabasică”,

este o sferă paradoxală cu suprafața egală cu *zero* și *rază infinită*, a cărei creștere sinergetică urmează o scară algoritmică foarte precisă. Această geometrie a *formelor dinamice și tensoriale* conduce la principiul *holistic* al reflectării interne. Nu se poate discuta despre domeniile hermeneutice în afara principiilor *tensorial* și *holistic*. În cazul textualismului nu avem de a face, precum s-ar crede la o interpretare superficială – în capcana căreia au mai căzut și alți teoreticieni – cu căderea pe o „margină”, ci cu penetrarea (sau cel puțin tensiunea penetrării) în *spațiul catabasic* al *centrului*, care într-adevăr se poate afla oriunde în spațiul *anabasic* infinit. (Conceptele bligiene ale spațiului” ne sunt acum de mare folos). Spațiul „catabasic” e spațiul *semnificatului*. Ceea ce înseamnă că în interiorul corpului *semnificant*, care ține de *tridimensional* există un spațiu energeo-vibratoriu al *bidimensionalului*. Perfect justificabil din moment ce actul inscripționării se produce în creier – și e doar condus, prin mână, către hârtie. În măsura în care e vorba *la propriu* de spațiul *bidimensional* al *unde* energetice, autoproiecția lărgită a „Centrului” nu mai e fantasmatică – ci *energeo-consistentă* prin câmpul energetic subtil eliberat în creier din alcătuirea voabulelor, cuvintelor și inter-relațiilor lor. Geometria holistică e o geometrie *matricială* care revelă un principiu fondator: eliberarea *multiplicității* din *unitate*.

„Plonjeul sepulcral” despre care vorbea Marin Mincu în „Ion Barbu. Eseu despre textualizarea poetică”, e mai degrabă scufundarea în spațiul catabasic al *holismului* – care e intuit de I.B. ca o re-generare în spațiul *auto-cognitiv* al subiectului. (De aci și *obiectivitatea* „egoului textual”!).

Eronat va interpreta OS și ceea ce comunică prin cele „11 Elegii” Nichita Stănescu, strămtorând viziunea poetului prin grila interpretativă furnizată exclusiv de spațiul euclidian. Deși o citează pe Ștefania Mincu, care a înțeles exact ce vrea a spune poetul în „Elegia a I-a”: că subiectul uman se află în interiorul cuvântului – și că în aceasată interioritate sălășluiește o altă interioritate, condiția primordială a omului fiind aceea de a se redescoperi „într-un spațiu care e numai interioritate, nu și exterioritate”. OS consideră că *logocentrismul* inițial (divin) implică *antropocentrismul*, întrucât ființa umană era integrată, ca proiect, în *logocentrism*. Îi scapă însă din vedere că în acest *logocentrism*, ea nu se identifica cu întregul „Logos” (*Tatăl*) – ci era doar parte din el. Desigur, suntem de acord că ieșirea *părții* (Omul) din paradisul holismului integrat *Unității* și trecerea *ei* în *manifestare individă* e o despărțire de

Centru, care astfel el însuși se autodestramă – dar acest fenomen e, la rândul lui, un fenomen de *întemeiere* de facto a Lumii concrete – și nu de expiere a acesteia, deci nu e „apocaliptic”. El indică ieșirea lumi: „fenomenice” din „proiect” și materializarea ei. Dar obstinat, autorul „Apocalipticii textului” intră – a câta oară? – în capcana auto-contrazicerii: în ipostaza de „dedalid”, va zice el, omul construiește labirinturi „*ce tind să se constituie în echivalentul stării de virtualitate a logosului*”. Numai că în loc să vadă cu ochi buni această recuperare antropocentrică prin creerea *umană* de *text*, Soviany o stigmatizează, afirmând că „*presupune ocultarea tuturor sensurilor, reducerea limbajului, prin de-semnificarea vorbirii ca manifestare – la simpla posibilitate de a semnifica*. Ori tocmai atunci s-ar intra în *non-sens*: când *Vorbirea* ar deveni *manifestare în sine*, ceea ce numai o gândire umană profund misticoidă ar putea să vadă în „Logosul divin” – care nu putea fi, la rândul lui, decât un text „informațional” *proiectiv*. (Așa cum arătam la începutul acestui serial critic, „Logosul divin” enunță – conform Bibliei – obligația omului de a „numi” ființele și lucrurile și a *crea text*). Nu înțeleg de ce în actul *semnificării* OS vede „amânarea la nesfârșit a *sensului*”. *Semnificarea*, nu e ea însăși descoperire/producție de sens? Sincretismul semantic pe de altă parte, nu-i decât un rezervor semantic comprimat – dar și de-comprimabil prin șirul posibil infinit al *lecturilor*. Dacă poate fi atribuit, totuși, un sens „apocaliptic” actului uman textualizant și în special conștientizării de sine a actului textualizant, acesta poate fi extras doar din faptul că *cogniția* descoperind principiile *etiologice* ale Lumii manifestate și re-încorporându-le în propriul ei „Logos”, indică trecerea pe sensul *descendent* al „Curbei lui Gauss”, curbă ce reflectă evoluția oricărui fenomen integrat Timpului, deci și ciclicitatea unei *Lumi manifestate*. Dar simptomatologia actelor cognitive intră în *normalitatea* acestei „Curbe”, nefiind vorba de o *îmbolnăvire* a Timpului, ci de o re-descindere în opusul corporalului devenit *intermediant* ontologic. Relativizarea expresiei decurge tocmai din rolul ei de *mediator corporat* auto-rafinat. Prin relativizare, *epi-fania* sensului e întotdeauna incompletă. Sensul e „arătat” (indicat, sugerat) și nu integral „încarnat” în expresie – pentru că el are o natură *holistică*, fiind integrat unui *continuum* al „Unității/Totalității”, pe când expresia se înscrie în *individitate*, cunoaște sistemul *limitației*. Dialectica – rămâne indestructibilă. „Limitația” nu e, totuși, *opacitate* (conf.Soviany)

– întrucât, preluând legea „Centrului” geometric al formelor *cinetice* și tensoriale, orice *limită* „anabasică” are deschidere interioară „catabasică”, direcționată spre infinit.

VI.

Dihotomia *semnifican-semnificat* e coincidentă – întrucât *semnificatul* se află în *imaneța* textului/*semnului* (semnelor). Dar în „Încercare asupra textualismului românesc” această coincidență dintre „corpusul” exterior și imaneța lui îl va face foarte ades pe autorul lucrării să confunde – chiar și în partea analitică –, cele două fețe ale textului, existente într-un singur *corpus* – deplasând în mai multe cazuri, metoda critică, ce ar trebui să fie adecvată *obiectului* său, dela o metodologie critică *textualistă* (ce are în vedere pe „cum” – adică „înscenarea” intrinsecă a *semnificantului*), la o metodologie critică „tradiționalistă”, ce definește textul prin *semnificatul* lui. Ontologia „măștii” derivă din *ontologia formei* – care – la rândul ei, aparține „Logosului” lumii *manifestate*. Primând ca *intenționalitate* re-textuată, semnificatul își determină *semnul* – care – la rândul lui, maieutizează și plurisemantizează particular semnificatul. Relația e una de *feed-back*. Practica analitică însăși, realizată de O Soviany, ar fi trebuit să demonstreze faptul că realitatea semiotică a textelor autorilor luați în discuție e departe de a ne sugera uniformitatea „meta-stazică”. Trebuie să facem precizarea capitală – pentru ce teoria lui Baudrillard ca hermeneut al *civilizației* – nu poate fi transferată pe obiectul creației de text literar/artistic: „Civilizația” are, ca obiect general, „obiectele” ambientale, recte categoriile *formei*. Datorită acestui fapt, aceste categorii își pot permite „evoluția” spre indistinctul *obezității* (și „obsценității”, în sensul etalării maxime a *corporalității*). Arta în schimb, prin „corporalul” *textelor* ei, are ca obiect *semantismul*. Semantismul nu poate fi decât diversificat. Chiar și în situația *sincretismului semantic*, el rămâne un rezervor de particularizări/profiluri semantice complementare, apte de o plurală „maieutizare”. În corpusul unui *text* literar vor fi întodeauna interfațate *două niveluri* ontologice ale existentului.

Problema pe care o lasă deschisă teoria și metoda critică textualistă – și pe care foarte desvoltatul în fapt, „eseu” al lui O.S ar fi trebuit s-o dezbătă într-un capitol special – este aceea a onorării (sau non-onorării) *perspectivei axiologice*. Marginal, Soviany amintește

eludarea p.de v. axiologic, tot prin prisma *apocalipticului* – care poate fi congener cu *relativizarea* valorilor ca simptom esențial al postmodernismului și postmodernității. Totuși, în practica lecturii noi putem opera/intui diferențieri *calitative* între diferiți autori „textualiști” sau post-moderni(iști). Și atunci, pe terenul acesta trebuie deschise incizii de cercetare noi ale relației concomitent dihotomice și coincidente, „semnificant-semnificat”. Cu toate că orice operă e deschisă în timp mutațiilor axiologice nou descoperite, un anumit criteriu de axiologizare trebuie extras și folosit analitic – or, acest criteriu, mi se pare a fi furnizat tot de *semnificat* (precum în metodologia tradițională) – dar, spre deosebire de investigarea „tradițională”, el trebuie depistat în raportul *particularizant* al *feed-backului* semnificat-semnificat. Există, pentru fiecare caz, o *medie* optimă a *reușitei* acestei interdependențe între corpusul textual și adâncimea/imanența lui *existențială*. Altfel, înnoirea perpetuă a corpusului semnificat chiar dacă indică toposuri formative noi, nu poate acoperi prin sine, ca „unitate” evolutivă, *axiologicul*. Numai holismul intern al *semnificantului* face ca o scriitură „slabă” (creatoare de „cvasi”-literatură – aspect pe care OS îl discută îndelung) să se compenseze existențial din perspectiva subiectului auctorial. Lansând pentru postmodernism conceptul de „scriitură slabă”, *Vattimo* ignoră compensarea *holistică* a acesteia. În schimb, un teoretician român (care e în același timp și om de știință): *Constantin Virgil Negoită*, emite (a se vedea și în primul său roman-eseu: „Pulback”) ideea acestei complementarități, garantată de opera-țiile-verificările (meta)matematice „fuzzi”, care rezolvă tocmai *continuificarea* non-limitativă a gradualizărilor holistice ale *semnificatului* (CVN numește metoda generalizată *fuzzi* drept „Sfânta sfințelor”). (OS face și în această privință eroarea de a asocia scalarea holistică a *semanticii* cu o proliferare *canceros-metastazică*).

Postmodernismul nu are cauzalități socio-politice! Postmodernismul s-a născut atunci când reprezentarea ontologică *liniară* a *cauzalității* a început să se arate insuficientă față cu reprezentările noilor cuceriri științifice, dar și cu reprezentările faptelor de viață. Principiul *destructurării* și *restructurării* deschise spre infinit nu era decât o nevoie de a reprezenta succesiv – pentru că altfel nu se putea – sinapsele cauzalului *sferoidal*, polidimensional, a încrengăturilor cauzale dintr-un corolar multiplu al *totalității*. Autorul „Apocalipticii textului” încearcă să extragă „diferența specifică” între *textualism* și

postmodernism (încadrabile ambele *experimentalismului*), fără să poată stabili exact, care ar fi această diferență. După opinia noastră, *textualismul* este un experiment pe *verticala* ontologică: realizează jocul „oglinzilor” dintre realul direct manifestat, ca prim nivel ontic al lumii fenomenice, și *corporalul semantismului ei* (autobifat) – pe când *postmodernismul* e un experiment pe *orizontala* ontologică: experimentează co-valențele cauzale multiple ale *realului* primar. Glisarea la suprafață, a Centrului, devine și mai puternică.

Putem spune că încă înainte cu câteva decenii față de cei dela *Tell Quel*, care au încercat să depășească „fenomenologic”, dar de pe poziții materialiste, *structuralismul*, stipulând dublura *structură-sens* – (corporal-semantic”) – (așa precum Ion Barbu s-a dovedit *avant la lettre* un poet „textualist”), înainte de Marin Mincu, noi am avut în *Camil Petrescu* primul *teoretician* „textualist” (cu teoria literară înglobată unui *sistem filosofic*). Căci în holismul interior al semanticii scripturale identificăm întocmai ceea ce Camil Petrescu susține în „Doctrina substanței”: substanța/substanțializarea nu aparține (spinozist) unei redundante funciare a *materiei* – ci fenomenului autoproliferant al *spațiului semnificator* al cogniției. Acesta devine cu atât mai „substanțial”cu cât se „subetajază” mai mult, prin „sporul de re-semnificare”.

Speculația lui OS devine însă exact ceea ce el acuză la textualiști: o mecanică a golului. Pare incredibil: „... *textualismul* (născut din extazul *semnificantului* și din conștiința vidității semantice a tuturor semnelor și limbajelor (s.m.J.M.) *capătă ceva din aspectul unei gnoze neliniștite care experiază exterioritatea limbajului, zonele în care încetează funcția de comunicare a cuvintelor, în virtutea unei „speranțe de sens”*.”

De unde a putut *eseistul* să deducă nașterea textualismului „din conștiința vidității semantice a tuturor semnelor și limbajelor”? Cum poate exista ceva care *semnifică* fără a *semnifica*? Au nu există în orice tip de text acea organicitate osmotică între *epi-fanic* și *imanent* – ?

S-ar putea vorbi, totuși, câtă vreme textul se ia pe sine ca propriu obiect autosemnificat, de un anumit vid. Nu e vorba de un *vid semantic*, ci de un vid metafizic. Iar în virtutea acestei absențe a *metafizicii* (nu a vizei *ontice* ființiale, ceea ce este altceva!) – am putea situa, atât *textualismul*, cât și *postmodernismul*, nu în *apocaliptic*, pe urmele lui *Baudrillard*, ci în acea fază de istorie pe care C.Noica, în „Modelul

cultural european”, în care descoperă spiritualitatea continentului ca pe una deschisă, metamorfozantă în propria ei matrice și desfășurându-și o calapodare spirituală care cucerește o funcționalizare morfologică (*substantivare* în *Renaștere*, *adjectivare* în epoca *barocului*, *personalizare* prin *pronume*, *exacerbarea eului* în epoca modernă) – o numește *numeralizare*. În faza „numeralului” spiritual predomină *statisticul*, *exteriorul*, *forma* – toate acestea *vidate* de mentalizare metafizică. Dar *vidul* (metafizic) spune Noica, poate fi depășit prin *trăirea vidului* („îmblânzirea” lui). *Trăirea vidului* înseamnă tranziția către o altă fază de morfologie spirituală: *prepoziționarea*, ca fază a liantului întregitor. Poate că într-adevăr, „trăirea vidului” pare apocaliptică. Un teoretician n-ar trebui să-și confunde însă uneltele semantice cu spleenul existențial, pentru a putea diseca aparențele.